

Besòs

Silvia Mayans i Jordi de Manuel

Sílvia Mayans

Dia de difunts

Enyoro el meu barri

Un glaçó enorme sura dins el got de whisky. Tot just acaben de servir-me'l. Dringa colpejant les parets de vidre, com si volgués fugir. Jo també soc darrere d'una paret transparent. Rere el finestral del bar Las Palmeras, davant d'una tauleta de fòrmica d'aquelles que intenten imitar la fusta de roure. Durant uns instants he tancat els ulls —la mà al front subjectant-me el cap— sucumbint a l'esgotament. Els torno a obrir, esperonat per l'olor del whisky i per la sensació que no puc fluïxegar encara. Sonen campanes. Sonen unes campanes molt llunyanes, el so esmorteït per la xafor de l'ambient. És estrany, no he vist cap església per la rodalia —seran imaginacions meves?—. Piquen i repiquen! La cadència no deixa cap mena de dubte: toquen a difunts.

El bar era buit fa uns minuts, quan m'hi ha deixat el Manuel. Ell ha entrat a l'edifici del davant i ha assenyalat cap a la cantonada. *Espérame ahí, no tardaré en volver. Bar Las Palmeras.* Quan he entrat al bar se sentia una cadena de ràdio moderna on una noia de veu masculina cantava: *Soy la funcionaria asesina, buscada por la policía.* El cambrer remenava el cul i les espatlles al ritme de la música mentre feia un cafè per a un client. He buscat una taula encarada a la finestra. Avui en dia no saben quines lletres inventar-se per cridar l'atenció. Rimes que

no són més que avorrits i simples rodolins. *Funcionaria asesina*. Toquen a difunts.

Em foto els tres primers glops de cop, per inaugurar un matí que no ha començat pas gaire bé. Miro pel finestral que dona a un carreró ample. Massa espais buits té aquest barri. Molta llum i poc recer. Es veu massa cel —massa horitzons— quan camines per les voreres quadriculades. El bar, en canvi, és un espai menut i prou acollidor. A l'altre costat del carreró s'alça un imponent edifici d'onze pisos. La seva porta —tota vidre i alumini—, per on ha desaparegut el Manuel fa uns minuts, està oberta de bat a bat. Algú ha recolzat una corona de flors negres al llindar de l'entrada esperant, potser, el moment d'entrar-la i pujar-la. A difunts.

Davant meu, un grup de gent fa rotllana. La porta oberta de l'edifici, la corona i la rotllana són el centre d'atenció del veïnat. Veig rostres, davantals, caps mig pentinats, bates de coloraines que apareixen i desapareixen de les mil finestres abocades al carreró. Amb la mateixa cadència que el toc de campanes, va arribant gent que engreixa el cercle. Gent disfressada de dol per l'adveniment. Caps cots, espatlles caigudes, braços penjant, deixats anar, que pendolen com si cap tendó unís els ossos a la musculatura. Una gernació, un eixam acudint per si poden veure ni que sigui un trosset de cadàver sota el llençol, damunt el llit. Em pensava que ja no es portava això de vetllar el difunt a casa. Toquen.

No són ni les vuit del matí i ja estic entresuat. Escuro el got, les darreres gotes que quedaven de whisky. Odio la sensació enganxosa de la calitja estiuenca. Aquesta humitat deu venir del riu o del mar. Sé que són a prop, però no es deixen veure, tot just noto el rastre d'una lleugera sentor de sal i de fusta podrida. No entenc tanta gentada. No és més que un mort qualsevol, d'un barri remot, desballestat i superpoblat. La carcassa d'un paio, res de l'altre món, una persona com n'hi ha mil

—un milió!—. Ben segur que no el trobarà a faltar pas la resta de la humanitat. No correran rius de tinta per parlar d'ell ni del seu decés, ni per explicar qui va ser ni com va morir.

Els primers homes que han entrat al bar procedien de la rotllana que, a poc a poc, s'ha anat desfent. Han fet apagar la ràdio al cambrer i ara seuen en tamborets a la barra, comentant les injustícies de la vida. D'altres que han arribat més tard s'han acomodats a les taules de fòrmica. A l'edifici continuen entrant individus. M'estranya que un home tingui tants amics. Parents sí. Això sí, que de parents en surten a cabassos. Com bolets surten els parents en els enterraments, com si s'hi regalessin bitllets de mil. Molts ensumen el rastre de les coses que haurà deixat —dona a qui consolar, amant a qui alegrar, negocis a heretar, potser algun paquet extraviat entre les pertinences, pols o xocolata, una caixa de recaptació mig plena—. Però aquest mort no, aquest era massa jove per deixar vídua, massa inexpert per deixar negoci.

No és pas l'hora del vermut, però el so de les campanades i el trago de whisky m'han fet venir gana. Em prendria unes olives farcides d'anxova. Miro el grup que seu a la taula del costat. Ningú no diria que són les vuit, l'hora dels tallats, dels cafès amb llet i les magdalenes. Només veig copes de Magnos i Soberanos. Algun rom Pujol. Els homes vestits amb roba de treball —o potser no, potser és simplement la roba de diari— duen braçalets. Lluint també braçalets negres a l'alçada del bíceps, altres homes passen de llarg la porta del bloc, es donen copets d'ànim i suport a l'espatlla, s'apropen al bar i van entrant. Fa uns minuts estava sol i ara amb prou feines queda lloc a la barra. Una de les taules està ocupada per gitanos que només demanen mançanilles. *iUna manzanilla, Arcadio!* Seuen en silenci. Paios i gitanos es llancen mirades que no sé interpretar: són de complicitat o de desconfiança? Escolto paraules i frases soltes, tot i que no identifico

de quines boques surten. *¿Has visto el boquete, primo? Así de grande, como un huevo. Ya me sabía yo que lo de esa niña acabaría mal.* Entra, a pas prest, un gitano amb una guitarra i un somriure d'orella a orella. No s'ha adonat de res, és d'aquells tòtils que no s'adonen mai de res. Quan el veuen entrar i seure amb la guitarra entre les cuixes, s'alcen veus i retrets d'indignació. *¡Ande vas!* Un *bujero* com el de Manolete. Les boques dels gitanos exhelen un fum gris de tabac barat que aviat s'escampa per l'interior del bar barrejant-se amb l'olor dels destil·lats. Vull sortir d'aquí, necessito aire, però he d'esperar el Manuel. El carrer no m'ofereix garanties de benestar. Comença a caure un sol que farà cruixir els carrers asfaltats. Els que no ho estan, aviat reverberaran sota la pols. Des del finestral del bar, la calitja s'endevina bruta. Pareds, cotxes, semàfors, tot banyat d'una boirina grisa que entra als pulmons, passa a la sang i entorpeix el cervell. La grisor reparteix pinzellades sobre la pell dels veïns. Enyoro el meu petit i fosc barri de Gràcia.

Unes olives farcides

El trago de whisky m'ha fet venir gana. Em prendria unes olives farcides d'anxova. Aixeco la mà —no em sentiria el cambrer si el crido—. He de menjar alguna cosa. Millor que vingui ell, no vull aixecar-me de la cadira. Em fa mal la ferida sota les costelles. Tinc les costelles adolorides i temo que la sang fresca encara ragi i m'hagi embrutat la camisa. Duc una camisa del Manuel, que em va galdosa. Em costa respirar, per això ho faig fluixet, com un ocell engabiats que no pot fugir, com un glaçó dringant dins el got buit de whisky. Les campanes no callen, em faran parar boig! On deu ser l'església invisible? Una església feta només de campanes! No comença encara la missa de difunts? Respiro. M'he de tranquil·litzar. Aixeco la mà. Des de la barra, els homes em miren amb ulls territorials. Sort que vesteixo com

ells. Sort dels texans gastats i de la camisa lluent de tan rentada, grisa com la seva. Sort del Manuel! Sense ell no hauria trobat de nou el meu Golf. L'havia estacionat en una cantonada vora un petit mercat municipal. Una zona desèrtica a aquelles hores de la nit. Eren ben bé les dotze quan l'aparcava. Abans havia localitzat la fàbrica sense sortir del vehicle. Després em calia allunyar-me uns centenars de metres. El descampat, una plana lunar fosca i polsosa, m'havia semblat un bon lloc. En un costat, quatre barraques formaven un parapet més enllà del qual no es veia res. Havia sortit del cotxe i havia caminat cap a la fàbrica. Tenia feina per fer. Sort del Manuel! Però ell havia d'anar a donar el condol a la família d'un amic. Va dur-me fins a la porta del bloc i em va assenyalar les cases del davant. *Media hora na más. Después te busco yo unas pinzas y lo enchegamos. Bar Las Palmeras.* I què havia de fer jo, aleshores? Doncs un whisky, el whisky que fa estona que m'ha travessat els budells. Torno a aixecar la mà. Per fi el cambrer em veu. *Otro con hielo y unas aceitunas rellenas.*

El Manuel havia trobat el meu Golf a la primera. Avui de matinada, com un gos coniller, havia rastrejat el cotxe fins a l'altra punta del barri, lluny del descampat on jo l'havia estacionat dues nits abans. Li hauria fet un petó i tot, però jo sospitava que feia comèdia, que sabia des del primer moment on era. El vaig deixar fer. El que no m'esperava pas era que la bateria s'hagués descarregat. Descarregat! No m'ho podia creure! Allò del vidre no m'importava pas, però seria impossible arrencar el motor en aquell carrer estret, sense sortida, s'havia de sortir de cul per collons. Vaig encalçar el Manuel, que ja marxava en direcció contrària.

Dormir dos dies seguits

Em van robar la pistola i van marxar rabent, els molt malparits! Cartera i calés a prendre pel cul! *Cinco lechu-*

gas, toma, ya tiés pa jaco. Em van enxampar desprevingut. No vaig tenir temps de desenfundar la menuda, la que duc sempre sota el mitjó, a frec de pell. Estava massa satisfet amb mi mateix, amb la feina ben feta. Un professional s'ho fa valer. L'orgull em va fer abaixar la guàrdia. Massa orgullós per adonar-me que la banda de *quinquis* s'apropaven per darrere. Vaig sentir el renill d'una reixa de ferro i ja els tenia empenyent-me contra el capó, navalla en mà, amb intencions clares —clares i alhora ben fosques—, res de l'altre món, atracar un desgraciat que acabava d'obrir el seu cotxe i que s'havia embadalit durant uns instants amb el cul d'una mossa que, ves a saber què feia sola, a aquelles hores, pels descampats. No els ho vaig posar fàcil, no! Quatre d'ells ja s'havien embotit dins el cotxe amb la meva carterera i la pistola oficial, la gran, la que duia a l'interior de la caçadora, encara amb el silenciador posat. Quedava el cinquè, el que brandava la navalla. Volia que em tragués les Nike. M'amenaçava, pensant que jo oobeiria les seves ordres. Durant quatre segons es va fer el buit, no se sentia ni el vol d'una mosca. El crit d'un home que acabava d'aparèixer per la cantonada del mercat va trencar el silenci. El cabró que tenia al davant va desviar la mirada i vaig aprofitar: li vaig fotre un revés amb el colze contra el nas. Es va revoltar com un ventilador, sense mirar on clavava. El xiulet de la navalla va ser agut, com una nota de violí. Els altres cridaven, excitats. Va entrar al cotxe que ja estava en marxa. Una mà tapant-se el nas, l'altra subjectant la navalla bruta de sang. De la meva sang. Vaig córrer i encara miraven de disparar amb la meva arma. Jo sabia que estava descarregada, era inofensiva, ja havia fet la seva feina. Els perseguia, maleint-los els ossos i metrallant-los a trets amb la menuda, la que duc d'emergència sota el mitjó, subjectada a una lligacama damunt el turmell. La que faig aparèixer quan van maldades. Les rodes del meu cotxe aixecaven pols de terra,

giraven entre fileres de pisos idèntics. La meva darre-
ra bala va encertar el Golf, que va fer un crec. Milers
de bocins de vidre saltant pels aires alhora que perdia
l'esma i queia a terra. A terra. No sé quanta estona vaig
estar allí, panxa amunt, amb la mà tapant-me la feri-
da. Només veia un fanal de llum esmorteïda envoltat de
papallones i insectes nocturns. La resta era negror infi-
nita, un planeta desolat. Em deia: No és res, la costella
ha desviat la fulla, la ferida és superficial. Cartera, calés,
pipa i cotxe a prendre per cul!

Per fi arriben el whisky i les olives. Torno a ser davant
d'un got ple. Un traguèt, un altre, m'omple la boca amb
el líquid reconfortant, passejant-lo entre les dents —da-
munt la llengua, sobre les genives— abans d'engolir-lo.
Desplaço la cadira cap enrere buscant espai. Deixo de
mirar pel finestró. Ajunto els peus. Observo les Nike Air
Jordan. El millor calçat que s'ha fet mai. La dona del
Manuel les ha intentat netejar. Estaven ben fastigoses.
La pols ha marxat, però la sang... El bar es va buidant.
En queden quatre, excedint-se amb les mançanilles i
conyac. Aquests no aniran a missa. Fan pinta d'obrers,
operaris de les fàbriques que inunden el barri. Parlen
en castellà, se'ls veu d'una hora lluny que són emigrants
i que no aconseguiran mai establir-se definitivament
aquí, descastats, vivint en un barri de cases de joguet,
peces de monopoli. Maons endreçats, soldats formant
files, abocats a la derrota del desastre imminent. No el
coneixia de res, el Manuel. Em va trobar a terra, prop
del mercat municipal. *Me cagüentó, remugava, y qué
coño hago contigo.* I jo: *Estoy bien, ayúdame a poner-
me en pie.* Em va portar a casa seva, que era a tocar.
La dona no va dir res, astorada em va embolicar quatre
benes a la cintura. No sé quantes hores vaig dormir des-
prés. M'he llevat amb unes dècimes de febre. I jo que
estava tan content amb la feina enllestida! A prendre
pel cul!

El cul d'aquella mossa

L'encàrrec semblava fàcil, però s'havia complicat no més començar. Sort que tinc el cul pelat d'improvisar quan cal. Perquè s'ho va veure a venir, el paio. Potser em van delatar les Nike. No ho puc evitar, m'agrada anar ben calçat. Unes bones soles s'arrapen a l'asfalt i et poden treure de més d'un embolic. Aquí, però, veig molta vamba barata, Paredes i Yumas. Les meves Nike potser em van delatar, l'altra nit, i el paio va arrencar a córrer com una guilla. No es volia deixar matar, el molt malparit! Com si fos culpa meva que s'estigués beneficiant la filla de l'amo. Ja s'ho podia pensar que don Pedro se'n pescaria alguna per desfer-se d'ell. Potser temia una mala jugada en una càrrega policial durant les vagues. Però don Pedro és més resolutiu. Don Pedro és de la quinta del pim-pam, *d'aquí te pillo aquí te mato*. És del tarannà de l'honor, quants menys ho sàpiguen millor, això ho solucionem entre tu i jo. Tu ets de confiança, Damià, tu no ets del barri, tu ets de la Barcelona elegant i discreta, de la que es tira pets que no fan pudor, de la que mata i mor sense estridència, de la que cobra i oblida. Però el paio no es volia deixar pelar de cap de les maneres.

Vaig perseguir-lo per la rogalia de la fàbrica. Després va dirigir-se cap als primers blocs, on se sentiria més segur. Milions de finestres observant els nostres moviments com ratpenats emparats als racons de les coves. Em va costar Déu i ajuda trobar el Golf. Difícil retrobar el Golf després de la carrera boja, després del tret per l'esquena que el va encertar de ple. Del darrer tret, perquè ja quasi havia buidat el carregador i estava patint per si no aprofitava la darrera bala. Però sí. El vaig encertar de ple, talment un brau perseguint sense treva l'objectiu vestit amb jaqueta vermella. Un cap ros de cabellera rinxolada i poc discreta va sortir per una finestra.

Vaig amagar l'arma a la butxaca interior de la caçadora i vaig tornar enrere. Buscar el cotxe i sortir cagant llets, això havia de fer. I com sempre, trempant de mala manera amb la injecció d'adrenalina. Només em va faltar veure el cul d'aquella moxa...

Carta blanca

Arriba el Manuel. Ve de donar el condol. Des de la porta del bar em fa un gest indicant que va a buscar el seu cotxe i les pinces. Estic segur que si el Manuel ha trobat aquest matí el Golf robat, és perquè coneix els *quinquis*. Tant se val. Només vull tornar a casa i acabar amb aquest malson. M'aixeco, faig el darrer glop de whisky i m'empasso les quatre olives que queden. Esperaré fora. Recordo, de sobte, que no tinc ni un duro per pagar la consumició. Torno a seure.

Des de Gràcia fins al Besòs, el trajecte és curt si el mesures en quilòmetres. Des de la cantonada on acostumo a estacionar el cotxe, Còrsega amb Bruc, agafar la Diagonal són pocs metres i un semàfor. Cal fer la Diagonal sencera, allunyant-se del centre burgès de la ciutat, en direcció al mar on no va ningú a banyar-se. És un mar brut i roí el que rep les deixalles de les fàbriques que esquitxen les ribes del Besòs. Potser algun dia això canviarà i no caldrà anar fins al Masnou o Vilassar per adonar-se que el mar és blau. La Gran Via trenca la Diagonal i s'ha de seguir per la seva franja dreta fins al final, ara sí, fins al final de tot, fins que s'albiren les torres de l'elèctrica i entro fins allà on els taxis de Barcelona no gosen entrar. La riera d'Horta em va absorbir —és una via hipnòtica—, buscant el lloc acordat. Com sempre, vaig trobar-lo a la primera, no vaig haver de fer més de dues voltes per la rogalia del carrer del Maresme. Només calia deixar el cotxe una mica allunyat i esperar.

Don Pedro m'ho havia explicat bé, un encàrrec faria anar el xicot a la fàbrica a mitjanit. Una avaria, una

fuita, qualsevol excusa podia valdre. Entenc bé les instruccions, els procediments, les ordres. El que no entenc tan bé són els motius, les conxorxes amoroses, les històries de filles enamorades de peons —filles rebels i tossudes, no en tinc, jo, de fills—. No puc entendre les rebequeries, les escapades nocturnes, les obertures de cames a deshora, les concepcions genèticament abocades al fracàs. Em resulta incomprendible utilitzar un embaràs com a coacció per fotre el pare, per venjar-se de qui sap quins greuges. Quin sentit pot tenir prenyar-se d'un obrer de la fàbrica? Tot això no m'importa gens ni mica. Amb una adreça i una foto ja en tinc prou. I carta blanca.

Carnicería Pollería Fina

Quan arribi el Manuel amb el seu cotxe i les pinces, anirem a buscar el Golf a on Crist va perdre l'esperdonya, on el van deixar abandonat els cabronassos dels *quinquis*, l'engegarem i fotré el camp. Oblidaré aquests carrers tintats d'estalzi, les avingudes amples que em provoquen mareig, on el cel s'ho menja tot i crostes de guix cauen de les parets folrades de canonades. El cambrer em mira de reüll i la ferida em fot una fiblada. No puc aguantar més, m'aixeco gallardament, tinc un aire d'Errol Flynn. Sempre m'ho han dit les dones —Errol Flynn traspasat com una banderilla, oliva, bitxo i anxova—, les aixelles suades com qualsevol dels aquí presents. Vuit ulls de diferents gramatges em segueixen en silenci. Surto. El gitano de la guitarra, el que no s'adona de res, és a la terrassa. Fa sonar un acord perdut —segur que se li ha escapat— i somric perquè les refotudes campanes de l'església invisible ja no sonen. Do. És un do, la nota fugissera que ha sonat. Fora hi ha el Manuel aparcant un 124 blau. Apropant-se des del sud, un noi se li acosta i el saluda amb efusió. El Manuel surt del cotxe i l'agafa per l'espatlla, amb familiaritat i fermesa.

Li parla amb autoritat, se'l veu emprenyat. El nano el mira sorprès, esquivant un ventallot. Ara que m'hi fixo, la seva cara m'és familiar. Sí! És, sense cap mena de dubte, un dels *quinquis* que em van donar pel cul ahir. Se'ls afegeix gent del carrer, gent que surt del bar i de l'edifici del davant. Discuteixen tots plegats. Gesticulen. No m'agrada el caire que està prenent la situació. Faria millor buscant un taxi i fotent el camp. Però els taxis no venen a aquest barri.

M'aixeco de la taula i surto del bar. Clavo una empenya al cambrer que ve a reclamar-me l'import dels whiskys i les olives. El Manuel em mira. Els seus ulls traspuen decepció i ràbia. Una dona de cabells rossos, poc discrets, excessius, plantada al seu costat, també em mira amb els ulls esbatanats. Vuit ulls em miren, immòbils. El Manuel, la dona, el *quinqüi* i dos homes malcarats. *¡Un boquete así! Como un huevo. ¡La Carmen lo vio!* La dona m'apunta amb el dit, en direcció als peus. Apunta cap als meus peus —maleïdes Nike!—, agafo aire i surto corrents. Corro. Corro sense mirar enrere. No em cal girar el cap per saber-me descobert. Passo de llarg una xurreria que, a hores d'ara, deu ser un infern. Faig ziga-zagues entre carrers quadriculats i edificis rectangulars. Un ratolí en un laberint de geometria perfecta. Corro com un boig fins que s'obre la ferida entre les costelles. La sang brolla suaument, llisca entre la pell i la camisa, però no puc fer res més que continuar la carrera. Després de quatre giravolts que potser —no més potser— m'han ajudat a deslliurar-me dels perseguïdors menys àgils, veig davant meu la porta del mercat municipal. Un batibull de cotxes, furgonetes, gent conxorçant-se, carregant i descarregant, intercanviant embalums. Hi entro, mirant de trobar un amagatall. És l'hora de la compra, el paisatge és un mosaic de dones i cabassos, carrets d'aquells de dues rodes, taulells de verdures, rengles de tomàquets i fruites, *melocotones*

cuarenta pesetas el kilo. Passo a tota velocitat pel mig de les parades de peix, *Pescadería Tito, sardina y boquerón fresco.* Xipollejo. Les Nike, els mitjons i els baixos dels pantalons s'amaren d'aigua pudent. Llucets, tonyines decapitades. *Pescados Montse, mejillón de roca en oferta,* bates blanques de quiròfan, rajolins d'aigua sangonosa entre el gel picat. Entro en territori de secà, *Carnicería María,* potser ja els he despistat. Em giro, esperançat, per veure que encara en queden dos. L'ensurt em fa estampar contra una parada d'ous. Amb el darrer intent d'evitar la col·lisió, salto i l'empenta em fa rebotar cap a la dreta, surto volant i caic damunt d'un taulell veí. M'emporto per davant uns caps de be arrengherats, quatre bistecs a punt de ser embolicats amb paper encerat. Acabo la correguda, per fi, a terra, panxa enlaire, sagnant com un porc, conills espellotats ballen damunt del meu cap, *Carnicería Pollería Fina, pollo extra, cincuenta pesetas el kilo.*